

GYERGYÓI ÚJSÁG

A MAGYAR PÁRT PROGRAMJA ALAPJÁN.

Előfizetési árak:

Egy évre 200; felévre 100; negyedévre 50 Lei

Hirdetések milliméter díjszabás szerint.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Felölősszerkesztő:

Dr. SÁNDORY MIHÁLY

Kiadó lap tulajdonos:

PUSKÁS J. ISTVÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Regele Ferdinand-ut 33. sz. (Sándory-ház.)

Szerkesztőségi órák mindennap d. u. 2-3-ig.

Telefon: 14.

Dr. Willer József beszéde a középiskolai törvényjavaslat tárgyalásakor.

Elmondotta 1928. március 13-án.

Tisztelt Képviselő urak!

Többször elhangzott ellenünk a panasz, hogy mi kisebbségi képviselők elvi ellenségei vagyunk minden kormányténykedésnek, minden törvényjavaslatnak, és hogy sohase vagyunk hajlandók elismerni, még a legjobb szándékot sem, ha az a többségi nemzet felől nyilatkozik meg. Bizonyos örömmel ragadom meg tehát az alkalmat, hogy a jelen törvényjavaslatból megdicsérem azt, amit éppen megdicsérhetek.

Egyáltalában nem mondhatnám uraim, hogy a bemutatott javaslat kielégítene bennünket, sőt ellenkezőleg nagyon is sok az olyan kifogás is ellene, melyek figyelembevételét a leghangsúlyozottabban fogom majd kérni. Ámde elismerjük, hogy a javaslat komoly tanulmány eredménye, meglátszik rajta a szorgalmas, s több esztendő munka és ebből a szempontból örömmel kell üdvözlőnk a jóleső ellentétet a mi törvényhozásunk ismert gyakorlatával, mely a kellően elő nem készített javaslatok nyomán valósággal elárasztja közéletünket, összetákolja, elhamarkodott törvényekkel. — Angelescu miniszter ur törvénye rávall a szerzőjére. Elismerjük a mi közoktatásügyi miniszterünk kitaró szorgalmát, de ugyanugy ráismerünk a javaslatban az ő uniformizáló szigorú, mondhatnám militarisztikus egyéniségére, ki érezzük ezenkívül nem egy szakasziól a modern idők szülte kisebbségi koncepció elleni averziót. Ámde úgy lehet, hogy a miniszter urnak ez az előitélete csak teljesen téves információk eredménye, és nagyon örülnénk, ha munkásságunkkal hozzájárulnánk az eszmék tisztázásához.

Nem szabatosak a kifejezések.

Nyilvánvaló, hogy a kisebbségi iskolák sorsa elsősorban a magánoktatási törvénytől függ. Ámde irányadó sok tekintetben a jelen törvény lesz, épp azért nem csak általánosságban, hanem kisebbségi szempontból is bírálat tárgyává kell azt tennem.

A kisebbségekről beszélő harmadik fejezetben több olyan kifejezést találunk, amelyek csöppet sem szabatosak és újra alkalmat fognak szolgáltatni visszaélő magyarázatokra. A 10. szakasz utolsó bekezdése „lényeges kisebbségi lélekszámról” beszél, a 11. szakasz pedig olyan vidékeket említ, „ahol a kisebbségi lakosság létszáma tulnyomó”. Lényeges és tulnyomó, nagyon is rugalmas fogalmak, amelyeket tetszés szerint lehet majd értelmezni.

Merénylet a nemzeti érzület ellen.

Sokkal fontosabb ennek az idézett 11. szakasznak az a bekezdése, amely kisebbségi tagozatok felállításáról intézkedik. Azt mondja a javaslat, hogy „ezekben a tagozatokban csak a megfelelő nemzetiségű és anyanyelvű tanulók vehetők fel”.

Tehát már megint elérkeztünk volna örökös vitánk forrásához. Talán mégis a végére járhatunk, ha egyszer komolyabban a szemébe nézünk.

A miniszter urnak az a kiinduló pontja, hogy mi elmagyarosítottuk egy egész sorát az idegen etnikai származású polgároknak — szán-

dékosan használom a legutóbbi, neveltségbe fult ugynevezett népszámlálásnak ezt a szerencsétlen kifejezését, — és a miniszter urnak legfőbb ambíciója ezeknek a szegény tatároknak elmagyartalanítása.

Miután Románia nem él valami barátságos lábon Magyarországgal, szinte természetes, hogy Önök uraim, elsősorban a régi Magyarország politikáját kezdik ki. Kérdem azonban Önöket, hol van az az ország, amely nem ismerte az ilyen elnemzetietlenítési folyamatot. A poroszok germanizált szlávok. Franciaországban a legelterjedtebb dialektusok még ma is tisztán megmutatják azokat a népi elemeket, amelyekből százados fejlődés során az egységes francia nemzet kialakult.

De hogy a saját portánkról is szó essék: ha a közélet leghangosabb románjainak népi eredetét megpiszkálnók, vajjon valamennyien visszavezethetnék a saját családfájukat Traján császárig vagy Decebál királyig? És azt hiszik, hogy a régi Magyarországon nem akadt töménytelen számu, szín magyar eredetű család, amely különböző okokból teljesen elrománosodott? És ne feledjük, hogy a magyarországi folyamat évtizedes, sőt évszázados fejlődésnek az eredménye, amelyben a történelmi okok egész légiója beleszólt. Ámde Önök e fejlődés eredményét azonnal, egy elhibázott iskola-politika és a vérnek holmi vegyi elemzése alapján akarják hatalmi szóval visszaacsinálni. Vajjon hányadik izig kívánják ezt a véranalizist végrehajtani? Mert volt rá eset, hogy már a nagyapa is református pap volt és az unokát mégis kitiltották a magyar iskolából azért, mert nem magyar származású. Járja ez? Ugy sejtem, igen tisztelt uraim, hogy az uralkodó nemzet nagyon is sok és derék fiáról kénytelen volna lemondani, ha ezt a hallatlan vérvizsgálatot bevezetnék a régi iskolákban is. (Nagy mozgás az egész házban.)

A magyar zsidók kérdése.

Jól tudom én, hogy ennek a problémának legkényesebb része a magyar zsidók kérdése. (Ugy van, ez az, hangzik jobb felől.) Nem veszem magamnak a bátorságot, hogy azoknak a zsidóknak nevében beszéljek, akiknek az a fölfogása, hogy ők különálló nemzetet alkotnak. Ezek a cionisták. Sohasem toltam föl magam ama zsidók szószólójának, akiknek nem magyar az anyanyelvük. Ámde Fildermann ur a tanügyi bizottság ülésén nagyon szépen és okosan kifejtette, hogy a régi királyság zsidósága, noha nem román eredetű, és a békeszerződések terminológiája szerint vallási kisebbséget képez, mégis a közös tradíciók folytán és a fölvetett anyanyelv jogán, teljesen elrománosodott és igazi románnak vallja magát.

Fildermann ur deklarációját nagy tetszéssel méltóztattak fogadni. Ámde a logika, tisztelt uraim, nem ismeri a sovinizmus előitéleteit. Nem utasíthatnak vissza egy tételt velünk szemben, melyet ujjongva fogadtak akkor, mikor megfelelt a szájukizének (a többség néma megilletődéssel hallgatja ezt a megdönthetetlen érvet és többen hallhatóan mormogják: „tökéletes igaza van”).

Willer dr.: Ameddig a Fildermann ur által képviselt zsidóságot 100% os románoknak méltóztatik nyilvánítani, addig nincs meg az erkölcsi jogosultságuk azt követelni tőlünk, hogy lemondjunk és megtagadjuk azokat a zsidó vallású testvéreinket, akik százados viharain át jóban, rosszban kitartottak velünk, teljesen elmagyarosodtak érzésben, gondolkodásban és népi szokásokban és még odahaza sem beszélnek másképp, mint magyarul.

Stiupu máramarosi liberális képviselő: Csak 30 esztendő a zsidóknak ez a magyar multja, akkor vándoroltak be.

Willer dr.: Csodálom, hogy uraságod nem kapott a mi iskoláinkban szekundát a magyar történelemből. 700 évvel ezelőtt már többször említett tényezői gazdasági életünknek a zsidók, egykoru följegyzések tanúsága szerint.

Iteanu liberális képviselő: Willer dr. kijelentései mindenben helytállóak. Igenis, van magyar tradíciója az erdélyi zsidóságnak.

Stiupu képviselő: De hisz nem is tudnak jól magyarul!

Willer dr.: Azért, mert Ön, kartárs uram, gyengén kezeli a román nyelvet, még nincs joga feltolni magát magyar cenzornak. Nagyon röstelném, ha földim, a kecskeméti származású százados magyar tradícióval büszkélkedő Keeskeméthy Lipót, a nagynevű váradi főrabbi csak úgy tudna magyarul, mint ahogy Ön románul beszél. (Nagy derűtség.)

Keressünk becsületes megoldást.

Hogy befejezzem a nemzet fogalmának témáját, nagyon kérném a miniszter urat, keresen valami végleges megoldást, amely kielégítene a kisebbségeket és az állam érdekét sem sértene. A miniszter ur a magyarországi multat emlegeti és nem veszi észre, hogy eközben en-maga micsoda szörnyű hibát követ el. Mivel-hogy nemcsak a régi Magyarországon, de még a világ egyetlen államában sem volt rá eset, hogy egy iskolai főhatóság teljesen önkényesen osztályozta volna a polgárok nemzeti hovatartozását. A nemzeti érzés épp olyan szent, mint a vallás és képtelen vagyok megérteni azt a merészséget, hogy miniszteri rendelettel méltóztatnak testvéreinkre rátukmálni egy olyan nemzetiséget, amellyel nem éreznek semmiféle közösséget.

És épp azért, mert a nemzeti érzés a lelkiismeretnek legmélyebb megnyilatkozása: nem tudunk egyéb kielégítő megoldást találni, mintha mérvadónak elfogadjuk az érdekelt szülők nyilatkozatát. (Taps az ellenzéken, de több liberális képviselő is összeveri a tenyerét.)

Nem lesz magyar tagozat.

Ámde az idézett törvényszakasz még egy nagy igazságtalanságot tartogat a számunkra, kimondván, hogy kisebbségi tagozat csak akkor létesíthető, ha abban legalább is ötven tanuló jelenkezik a gimnáziumi és 40 a liceumi osztályokban. Ha már most megnézik a 13. szakaszt, ott azt olvashatják, hogy egy gimnáziumi osztály legföljebb 50, a liceumi osztály pedig legföljebb 40 növendéket vehet föl. Tehát,

az itteni maximumot a kisebbségi tagozatnál minimum gyanánt kötik ki, ami azt jelenti, hogy a magyar tagozatok száma ezután se lesz több a nullánál.

Nagyon köszönjük Önöknek uraim azt az előzékenységet, hogy ezzel a törvényes tilalom-fával iparkodnak a kisebbségi iskolák létszámát biztosítani. Nagyon kérnők azonban, hogy abban a bizonyos, külföldi használatra szánt statisztikában se szerepeljen az a sok magyar nyelvű állami iskola és iskolai tagozat.

Tulságosan nehéz a tananyag.

Foglalkoznom kell ezután is a speciális intézkedésekkel, elsősorban a tananyaggal. Ami a nyelveket illeti, feltétlenül különbséget kell tenni állami és kisebbségi iskola között. Meltóztassanak meg gondolni, hogy a mi gyermekeinknek mindenekelőtt románul kell megtanulniuk s már ez is óriási nehézséget jelent a számukra. Meltányos tehát, hogy legalább megkönnyítsük a többi terhet. A görög nyelvet a liceumokban is fakultatívnak kellene nyilvánítani. A felekezeti iskolafenntartóknak pedig meg kell adni a jogot, hogy a fakultatívnak jelzett angol, vagy német nyelv közül tetszésük szerint választhassanak.

Megmondom őszintén, balsejtelmek gyötörnek. A kisebbségi gyermek 6 nyelvet fog tanulni, ennek a tetejébe jönnek azután az ismert nemzeti tantárgyak és mindezek tetejébe a természettudományok. Nyilvánvaló, hogy a tenger szajkolás magolás eredményeképpen a mi fiaink végtére sem fognak tudni semmit sem.

A tulajdonképpeni tantervből ez a javaslat a Petrovici miniszterénél sokkal kevesebbet beszél. A 30. szakasz szerint ezt majd a miniszter fogja megalkotni. Világos, hogy jobban tesszik a Petrovici-féle megoldás, mert a törvényjavaslat megvitatásra kerül a házban, a miniszteri rendelet pedig egyszerűen kivonja az ügyet a nemzet képviselőinek ellenőrzése alól.

A zenetanárok érdekében.

A törvényjavaslat különbséget tesz tanárok és mesterek között. Nem látható elég világosan, mik e megkülönböztetésnek anyagi és erkölcsi következményei, annyit azonban tudunk, hogy a mesterek ma is afféle alsóbbrendű lények a tantestület kebelében. Hiszen igaz, hogy minden cigány a maga lovát dicséri (óriási derűtség az egész házban, „ahá! most a dirigens beszél” — „a Grozavescu első mestere”, felelik rá mások), mégis engedjék meg nekem, hogy hangsúlyozottan kiemeljem a zenetanárnak nevelő munkásságát. A muzsikusi művész, Isten kiválasztotta, aki hosszas és nehéz elméleti és gyakorlati tanulmányok árán éri el a jelentősebb fejlettségi fokot. Egy állami konzervatórium érettségét tett növendéke, aki zenetanári oklevelet nyer: nem szolgált rá, hogy inferioris elem gyanánt kezeljék. Távol áll tőlem, hogy sérteni akarjam a szépirás, kézügyesség vagy torna mestereit, ámde az mégis csak nyilvánvaló, hogy egy képesített zenetanárnak más a készsége is és más a munkásságának a hatása is a növendékek lelki kiképzése szempontjából. Éppen azért tisztelettel javaslom, hogy a zenetanárokat a többi professzorral teljesen egyenrangúknak méltóztassanak nyilvánítani.

Revidálni kell a magánoktatást.

Emlitettem már, hogy a kisebbségek számára sokkal fontosabb a jelen törvénynél a magánoktatási törvény és az állam jól felfogott érdekében a lehető legkomolyabban kérem a miniszter urat, találjon rá minél előbb alkalmat, hogy meghallgatásunk alapján revízió alá vegye a magánoktatási törvényt. (Helyeslés a kisebbségek padsoraiban.)

Fentartom magamnak a jogot, hogy az egyes szakaszoknál megtegyem módosító javaslataimat. Egyelőre ki kell jelentenem, hogy csak azzal a föltétellel fogadhatnók el a részletes vita alapjául a benyújtott törvényjavaslatot, ha fontosabb fölörölt kívánságaink meghallgatásra találhatnak. (Taps a Ház minden oldalán.)

Aragonit disztárgyak

Sándory könyvkereskedésben.

A székely közbirtokosságok összefogása érdekeik nagyobb védelmére

Lapunk egyik multikori számában elsőnek foglalkoztunk azzal a Hodor Victor-féle javaslattal, melyet a székely közbirtokosságoknál szerzett tapasztalatai alapján tett a kormánynak abból a célból, hogy a közbirtokossági vagyoniok jobb kihasználhatósága és jobb adminisztrációja céljából azok vagy államosítsassanak, vagy községecsitessenek.

Nemcsak mi foglalkoztunk e kérdéssel, hanem erdélyi magyar lapjaink mind felajdultak e kérdés felett, mert mindannyian tudjuk, mit jelentene számunkra a kormány intencióinak és céljainak keresztülvitele.

Felhívtunk mindenkit, akiket illet, e kérdés nagy horderejére s egyuttal javaslatot is tettünk arra nézve, hogy a fenyegető veszedelem elhárítására mit kellene tenniök a székely közbirtokosságoknak.

Felvetettük az eszmét, hogy miután valamennyi székely közbirtokosság eredete és célja ugyanaz, érdekeik hathatósabb védelmére a bankszindikátus mintájára tömörüljenek szindikátusba.

Felhívásunkkal szerettünk volna visszhangra találni, szerettük volna, hogy felvetett eszméinkre hozzászólásokat, észrevételeket kaptunk volna elsősorban maguktól az egyes közbirtokosságok vezetőitől.

Szomorúan kellett megállapítanunk, hogy ez nem történt meg.

Lehetetlen azt hinnünk, hogy közbirtokosságaink vezetői nem foglalkoztak volna a védekezés szükségességének gondolatával akár a szindikátus, akár pedig más formában.

Szavunk azonban még sem volt a pusztába kiáltott szó, amennyiben levelet hozott a mai posta dr. P. Á. Gáborról, kinek tollából a Magyar Kisebbség folyóiratban a közbirtokossági vagyoniok keletkezéséről és a Hodor-féle javaslat keresztülvihetetlenségéről a napokban egy igen tartalmas tanulmány jelent meg.

Dr. P. Á. Gábornál senki sem ismeri jobban a közbirtokosságok beléletét s éppen ezért kétszeresen értékes és megszívlelendő ránk nézve az ő véleménye.

Dr. P. Á. Gábor dr. Csiby Andor munkatársunkhoz, mint aki a szindikátus gondolatát felvetette, írt levelében a következőkben rögzíti le véleményét:

„A közbirtokosságokra vonatkozó gondolatot a szindikátus megalakítására nézve a jelenlegi helyzetben az egyedi védelem volna a közös érdekek számára. A minden egyes birtokosságot egyaránt érdeklő ügyek megvitatása, a felvetendő kérdéseken való egyenlő állásfoglalás stb. roppant nagy segítség volna.

A szindikátus ideális elgondolásának megvalósulása azonban addig, míg egyrészt az illetékesek megbarátkoznak ezzel a gondolattal, másrészt míg a közvetlen veszély bekövetkeztét nem látják, kissé nehéz. A gondolat azonban propagálandó, mivel a birtokosságok egy részének tömörülése idővel szélesedne.”

Dr. P. Á. Gábor véleményének hasonlósága nagyon jól esik nekünk, mivel látjuk, hogy a közügyért kifejtett törekvéseinkben, mint amilyen ezen ügyben kifejtett tevékenységünk is, a helyes uton haladunk.

Cs. A.

A III. kulturdélután Ditróban.

Folyó hó 11-én tartotta a ditrói Misszió Társulat a harmadik kulturdélutánját. Hovatovább kellemesebben lepi meg a rendezőseget a közönség fokozódó érdeklődése. Oly nagy számban jelennek meg az érdeklődők, hogy a terem kicsinynek bizonyul és így nagy számban vannak olyanok, akik kénytelenek visszatérni és megfosztani magukat egy olyan élvezettől, amelyben nem igen sok falunak van része. Mert egy ilyen kulturdélutánon szebbnél szebb, hasznosabbnál-hasznosabb számok vannak. Ilyen tartalmas műsorral folyt le a mult heti délután is dr. Puskás Leventéné, Strestik Vilmosné és Leiber Dénesné urhölgyek rendezésében. A műsort Bálint József ditrói káplán magas nívóju beszéde nyitotta meg. Lelekükből beszélt, szívükhöz szólott. Hatalmas orgánuma végig ömlött a termen, gondolatai szívünkbe lopódkodtak.

A műsor legértékesebb száma dr. Csiky János orvos felolvasása. A napjainkban annyira nem becsült egészségünk fertőzés által való veszélyeztetését taglalja.

Puskás Erzsébet a tőle megszokott eleven-séggel, alakító erejével szavalt el néhány kedves költeményt.

Petres Náci és Ádám Mariska hegedűduettje volt a IV. pontja a műsornak. A két szimpatikus fiatal hegedűs sok tapsot kapott.

Az utolsó pontja a műsornak „Forog, nem forog” című bohózat volt. A szereplők: Kovács Erzsébet, Strestik Gizi, Vadász József és Brassay Béla remek alakításukkal tudásuk legjavát adták. Kiemelendő Kovács Erzsébet rutinos játéka, a színpadot betöltő elevensége, biztos mozgása, arcimimikája. Szeretnők, hogyha gyakrabban látnánk a színpad deszkáin ezt a kitűnő kvalitású leánykát, aki nagyobb színpadokon is megállná a helyét. Gratulálunk neki!

Igy folyt le Ditróban a III. kulturdélután, kedves vasárnapot szerezvén azoknak, kiknek hetük gondok között telik el.

Iffjász.

Hogyan védekezzünk

a fertőzések ellen?*

— A ditrói Szocialis Missziótársulat folyó hó 11-én rendezett műsoros délutánján előadta dr. Csiky János. —

Koch Róbert korszakalkotó felfedezése óta tudjuk, hogy a legtöbb betegséget baktériumok okozzák. Igen apró, szabad szemmel láthatatlan lények ezek, melyek hihetetlen gyorsasággal szaporodnak és rendkívül szívósak. Különböző tudományos kísérletek kimutatták, hogy a legtöbb baktérium csak lobogó vízben való 10 pernyi főzés mellett pusztul el. Bár vannak különböző spórákat termelő baktériumok, melyek csak félórás főzés után semmisülnek meg.

Millió és millió ilyen baktérium leselkedik az emberre a levegőben, az utca porában, a vízben, a különböző élelmi szerekben, beteg embertársunk szervezetében stb. Nagy szerencse, hogy az emberi szervezet a baktériumok folytonosan megmegújuló támadásaival szemben elég hathatós védő berendezéssel bír.

Igy a különböző mirigyváladékok, a savanyú gyomornedv, a vér széruma stb. olyan tulajdonságokkal rendelkeznek, melyek nagyon sok pusztító baktérium romboló hatásával szemben eredménnyel veszik fel a harcot. A szervezet ezen tulajdonságát immunitásnak: sértetlenségnek nevezzük. Az immunitás a különböző népfajoknál más és más formában jelentkezik. De változik a nem, kor és egyének szerint is. Ismeretes pl., hogy a fehér ember érzékeny a maláriával szemben, a néger ellenben nem. A gyermekek megkapják a skarlátot, öreg emberek pedig nem. Erős, jól fejlett emberek immunisak a gümőkórral szemben, gyengébb szervezetűek ellenben igen fogékonyak. Kanyarón átesett gyerek egész életére, himlőt kiállott gyerek évekig szóló immunitást szerez.

A baktériumok vagy közvetlen érintkezés, vagy a levegő útján jutnak be a szervezetbe. A behatolási kapu a test legkülönbözőbb helyein lehet. Igy: szájüreg, orrüreg, mandulák, fogmeder, hallószerv, nemi részek, végbél, vagy a test bőrének bármelyik részén egy teljesen jelentéktelennek látszó karcolás is. A szervezetbe bejutott baktériumok különböző mérgeket termelnek s ha ezeknek elnyomására nem elegendő a szervezet védőberendezkedése, létrejön a fertőzés.

Az így keletkezett betegségek csoportja fertőző betegségek neve alatt ismeretes. Nem célok ezuttal az e csoportba tartozó betegségekkel külön-külön foglalkozni — ezt egy rövid előadás keretében nem is tehetném — hanem e helyett néhány gyakorlati észrevételt teszünk a fertőzés megelőzésének módjára nézve.

A fertőzés leggyakoribb forrása beteg embertársunk szervezete. A beteg ember nyála, széklete, vizelete, köpete, gennye, bőrpikkelyei, vére, vagy a vérét szívó rovarok a leggyakoribb terjesztői a fertőző betegségeknek. Kerüljünk hát minden fölösleges érintkezést a beteg dolgoival.

Ne vegyük zokon a doktortól sem, ha járvány idején csak ujjai hegyével, esetleg csak rátekinéssel vizsgálja a beteget, nem ül bele szeretetreméltóan a gyerek ágyába s nem teszi ölegetésével kedélyesebbé a vizsgálatot, mert

* Minthogy az előadás a falusi nép több megőrzött rossz szokásáról szól s a fertőzés megelőzésére sok hasznos tanácsot tartalmaz, közérdeket vélünk szolgálni, mikor a szerzőtől az előadás leközlésére engedélyt kértünk.

Szerk.

bár ezzel kiérdemelheti a tájékoztatlan publikum részéről a „milyen kedves” jelzőt, de harmadnapra ő maga is csodálkozással látja, hogy beteget egyszerű meghüléséből súlyos lefolyású kanyaró lett.

Ha valaki mégis fertőző betegségben megbetegszik, legelső teendő a beteg szigorú elkülönítése. Még a családból is csak egy, a beteget ápoló családtag legyen mellette! A piros cédula kifüggesztésében ne ellenséges indulatot, hanem embertársaink egészségének megóvására szolgáló logikus intézkedést lássunk! Né kérjük az orvost a piros cédula mellőzésére, mert ezzel az orvos nemcsak kötelességét teljesíti, hanem embertársai egészségét is védi.

Ha a fertőző beteg meghal, rögtön ki kell szállítani a hullaházba és a lakást fertőtleníteni kell az orvosnál rendelkezésre álló fertőtlenítő géppel. Általános nagytakarítás és fertőtlenítés különben minden haláleset után szükséges, mert hiszen minden hulla a baktériumok millióit tartalmazza, még ha nem is fertőző betegségben halt el a beteg. A lakás minden zuga, levegője tele lehet fertőző csirákkal s így orvosi szempontból szinte megfoghatatlan, hogy tudta magát évszázadokon át fenntartani a torozás eléggé el nem ítéhető, rossz szokása! Ezer fertőzési alkalom mellett hogy van kedvük az embereknek lakmározni, az a XX. század modern orvosa előtt gazdasági és kegyeleti szempontoktól teljesen eltekintve is, egészen érthetetlen.

A baktériumok tudvalevőleg leggyorsabban a piszokban szaporodnak. Az ellenük való védekezésben tehát a tisztaság, a friss levegő és a napfény a leghathatósabb fegyver. Lakásunk tisztántartására, többszöri szellőztetésére nagy gondot fordítsunk! Ismeretes például, hogy a tbc. bacillusai napfény behatására igen rövid idő alatt elpusztulnak.

(Befejező közlemény következik.)

Állatdíjazási jutalmak kiosztása.

Folyó hó 3-án osztotta ki Fülöp József állatorvos a Gazdasági Egyesület elnökségének jelenlétében a vármegye által még az állatkiállítás előtt megszavazott, de csak most kiutalt 50.000 lej jutalmat. A novemberi állatkiállítás napján 25.000 lej volt kiosztva, így egy kiállításra 75.000 lej jutalom olyan összeg, amelynek megvalósításáért a legteljesebb elismerés Vogel Jakab törvényhatósági állatorvos urat illeti. Fogadja a Gyergyóvidéki Gazdasági Egyesület a méltán megérdemelt és a nyilvánosság előtt kifejezett halás köszönetet.

Az alábbi jutalmak adtak ki:

Lovak után:

Varga K. Antal Alfalu 4000, Vákár Jenő Gyergyószentmiklós 2400, Demes Elek Szentimre 1600, Csörgő Dénes Szárhegy 1000, Fákó Sándor Ujfalu 600, Fülöp Alajos Szárhegy 2000, Bartis Sándor Szárhegy 1600, Oláh Bálint Szárhegy 1200, Bálint Ferenc Kozmás 1000, Imreh Péter Tekerőpatak 600 lejt.

Tehenek után:

Maurer Dániel Gyergyószentmiklós 3000, Bartos Alajos Ditró 2000, Márton Lajos Gyergyószentmiklós 1400, Hideg József Gyergyószentmiklós 1200, Pál Vencel Szárhegy 800, György József Gyergyószentmiklós 600, Árvaház, Both János, Balázs Sándor, Márton Tamás, Gereöffy Csanád, Csörgő Albert, Kercsó Balázs, Burján Károly Gyergyószentmiklós, Bencze Ágoston, Bernád Antal, Ferenczy Márton, Farkas Lajos, Péter Lajos Tekerőpatak, Gencsy Károly, Sipos Antal, Sajgó József Szárhegy, Kovács Pongrácz Csomafalva 400—400 lejt, Bálint József Tekerőpatak 3000, György Sándor Tekerőpatak 2000, György József Tekerőpatak 1400, György Sándor Tekerőpatak 1200, Ferenc Márton Tekerőpatak, Sajgó Ignác Szárhegy 800—800, György Sándor Tekerőpatak 600, Szárhegy községnek 600 és Alfalu községnek 600 lejt.

Kisebbségi állatok után:

Zöld Lajos, dr. Lőrincz Károly Gyergyószentmiklós 300—300, Katona András, Lázár Gyula, Pozsonyi András, Pál Péter, Kercsó József Gyergyószentmiklós, Formai Frigyes Szárhegy 200—200, Polgár János Gyergyószentmiklós, Róth Istvánné Alfalu 100—100, Madaras József Gyergyószentmiklós 600, Benedek Mihály Gyergyószentmiklós 400 lejt.

Sertések után:

Dr. Mátis Albert Gyergyószentmiklós 800, Fodorean Vaszi, Pál Péter, Balázs Sándor Gyergyószentmiklós 600—600, Pál Ignác Gyergyószentmiklós, Formai Frigyes Szárhegy 400—400, Sajgó Ignác Szárhegy, Hideg József, Bara János Gyergyószentmiklós 200—200 lejt.

A gazdák pedig nyervek buzditást, hogy a jövőben rendezendő állatkiállításokra felkészüljenek.

A jutalmak kiosztásának megkezdése előtt egyik jutalmat nyert gazda, Fülöp Alajos hívta fel gazdátársai figyelmét arra, hogy éppen ma pusztult el az árvaházban egy napi 20 liter tejet adó tehén s így az árva gyermekeket hihetetlen nagy kár érte; a jutalmakból ki-kiját tetszése szerint ajánljon fel valamit az árvaház javára.

A felhívás igaz megértésre talált, adakoztak:

Varga K. Antal 1500, Fülöp Alajos, Bartos Alajos, Maurer Dániel 500—500, Vákár Jenő 400, Csörgő Dénes, Hideg József, Oláh Bálint, Bálint József, Bartis Sándor, Lázár Gyula, Bara János, György József, dr. Mátis Albert 200—200, Pál Vencel, Bernád Antal, Márton Tamás, Péter Lajos, Imre Péter, Márton Lajos, Balázs Sándor, Ferenczy Mátyás, Bencze Ágoston, Farkas Lajos, Sajgó József, Burján Károly, György Sándor, Kovács Pongrácz, Madaras József, Fodorean Vaszi, György József, özv. Róth Istvánné, dr. Lőrincz Károly, Ferenczy Márton, Pál Péter, Gereöffy Csanád, György Sándor, Szabó Imre, Both János, Formai Frigyes, Alfalu bírja 100—100, Sajgó Ignác 150, Sipos Antal, Gencsy Károly, Zöld Lajos, Pozsonyi András 50—50, Pál Ignác 40 lejt.

Az összegyűlt összeget Fülöp József, Kassay Imre, Barabássy József és Maurer Dániel azonnal átadták az árvaház főnöknőjének. A tisztelendő nővér meghatottságtól fohászkodó tiszta lelke az Urnál megértésre talál és ez a jutalmazottak legnagyobb jutalma.

HIREK.

— Misszió-est. Ot heti szünetelés után 13-án, kedden este kezdte el újra a Misszió szokásos teaestjeit. Bár sokan hiányoztak azok közül, akiket rendszeren ott szoktunk látni, mégis mindvégig kitűnő hangulat volt. Az est háziasszonyai Lengyel Gergelyné, dr. Bartos Gyuláné, Pál Sándorné, Drótos Mari és Sándory Mihályné voltak. A legközelebbi est 20-án, kedden este lesz.

— Dr. Élthes Béla tragikus halála. F. hó 11-én megrendítő, tragikus körülmények közt elhunyt dr. Élthes Béla, Csikszeredának hosszú éveken át köztisztviselője, népszerű városi főorvosa. Több mint 25 éven át járta lankadatlan kitartással közegészségügyünk tövises útját. Ezer meg ezer embernek adta vissza egészségét. Minden alkalmat megragadott embertársai szenvedésének az enyhítésére. Hogy milyen igazi jó szíve volt, az a sok száz szegény ember a megmondhatója, akiket nemcsak ingyen vizsgált meg, hanem számtalan esetben még gyógyszerre is pénzt adott.

A sors ironiája, hogy ezt a melegsivű embert, aki életében mindenkivel csak jót tett, mikor egy ostoba kocsi baleset életveszélyes körülmények közé sodorta, még a saját kocsi is cserbenhagyta.

Annál nagyobb mértékben nyilvánult meg azonban temetése napján az általános részvétel. Nemcsak Csikszereda egész lakossága, élén a különböző polgári és katonai hatóságokkal, hanem a környéki falvakból igen sokan mentek el dr. Élthes Bélának utolsó istenhózzádóit mondani. — Az elhunytban dr. Nagy József városi tisztviselő sádját gyászolja.

— A szászhegyi új község tanácsa folyó hó 14-én lezajlott választásokon a következőképpen alakult meg. 1. Oláh Gyula, 2. Oláh Ignác, 3. Mártdirosz Gyula, 4. Sajgó Tamás, 5. Oláh Tamás, 6. Korpos Máté, 7. Ferencz Ferenc, 8. Czimbalmos Imre Lajosé, 9. Gurzó Ignác. Póttagok: 1. Bartis András, 2. Csörgő Tamás, 3. Ferencz Albert. A választás a legnagyobb rendben folyt le.

Elnöklő járásbíró a választást osztatlan meglepedéssel vezette le. Minden dicséretet megérdemelnek a választók, mert higgadságukkal — a kirendelt karhatalmat — valósággal téttlenségre kárhoztatták!

— A Gyergyói Bank és Takarékpénztár a Gyergyói Árvaháznak 4000, a „Szeretetház” szegényei részére 4000, a kath. elemi népiskolák részére 4000 lejt adományozott ez évben is, mint a múlt években. Isten fizesse.

A gondnokság.

— A szászhegyi Dalárdának f. hó 13-án megtartott próbáján, P. Takács Gábor csiksomlyói házfőnök személyében illusztris vendége volt. A jeles zene és dalszakértő nagy elismeréssel nyilatkozott a még gyermekkorát élő új alakulatról.

— Dr. Gaal balesete. A közönség hanyagságának, a rendben nem tartott járdának, amely sok elesést, esést okozott, komoly áldozata lett a szimpatikus dr. Gaal Alajos orvos, a Székely Szó szerkesztő-tulajdonosa. Szerdán este olyan szerencsétlenül esett el, hogy bokájában lábát törte. Azonnal a szeredai kórházba szállították be, ahol Hirsch doktor azonnal gipszbe kötötte a törött lábat. Remélhetőleg pár hét alatt a gondos ápolás meghozza az eredményét s a szimpatikus sportember ismerőseinek osztatlan öröme, akadálytalanul fogja kedves sportjait, a teniszt, vívást és birkózást folytatni.

— A gyergyószentmiklósi Református Nőszövetség özv. Ferencz Andrásné és Laurentzy Viktor védnöksége alatt március hó 24-én — szombaton — este fél 9 órai kezdettel tartja első műsoros teaestjét. Megnyitó beszédet tart Takács Károly esperes, aki itteni volt hivatású tulajdonképpen most köszön el; majd ének, tánc és zeneszámok, dr. Csiby beszéde, szavaltat és dr. Makkay konferálása töltik ki a műsort. A rendezőség mindent elkövet, hogy a közönség jóhangulata biztosítva legyen. Beléptidij nincsen. A jótékony cél érdekében, szíves adományokat elfogad a Nőszövetség. Olvasóink figyelmét felhívjuk e mindenképpen dicséretes kezdeményező lépés támogatására.

— Halálozás. Özv. Stengel Györgyné szül. Ádám Klára f. hó 15-én, hosszas szenvedés után, életének 58-ik évében meghalt.

— A szászhegyi szentkereszt hadsereg f. hó 18-án este 8 órai kezdettel tartja meg szokásos havi műsoros estélyét változatos gazdag műsorral a Mártdirosz Gyula nagytermében; a díjtalanul, csupán az egyetemes kultúra érdekében megtartandó estélyre vidéki érdeklődőket is szívesen lát az Elnökség és Rendezőség.

— A Gyergyószentmiklósi Izraelita Nőegylet f. hó 11-iki farsangi mulatsága — mint azt az előjelekből látni lehetett — a teljes siker jegyében folyt le. A Laurentzy színházterme csaknem egészen megtelt és a közönség sorai-ban a helyi román intelligencia is képviselve volt. A műsor rövid, de minden egyes száma jólsikerült volt. Blum Magda első színpadi debütációjáról megállapíthatjuk, hogy határozott tehetség van benne, aki kellő iskolázottsággal a színi pályán is megtalálhatná az érvényesülését. A vonószeneszerző Haydn és Schubert egy-egy tételét játszotta helyes felfogásban. Az összjáték kedvéért egy-két próba nem lett volna hiábavaló. Utánna Karinthynek egy kávéházi jelenete következett, melyet Weinstein László alakított a közönség zajos tetszése mellett. Alter Gizike ballettáncos határozott fejlődést mutat. Kisebbségi szerepe volt Lupu Zsigmondnak. Hangsúlyozottan kell nyilatkoznunk a pincért játszó Deutsch Lászlóról, aki a néhány szavas szerepből ugynevezett kabinetalakítást csinált. Végül a teljes meglepedés hangján kell írunk Hirschhorn Nándor szerepléséről, ki jó előadásával és kellemes énekhangjával túlhaladja a dilettantizmus kereteit. Beszámolóink alkalmából pár szót kell szentelnünk a nőegylet agilis elnöknőjére, Balázs Vilmosné részére, aki az előkészítő munkálataiban olyan aktív részt vett, hogy a siker oroszlánrésze az ő nevéhez fűződik. Weinstein Ödön rövid, de a műsorhoz jól alkalmazott konferánsza sok derűtséget keltett. Az est háziasszonyai Alterné, Grünne és Groszné urasszonyok voltak, akik áldozatkészségükkel beleillettek az est ünnepi kereteibe.

* Eladó egy jókarban levő századosmérleg (500 kg-ig) hitelesített. Szászhegy, Székula Imrénél.

3—3

Megbízható

magas csiraképes fajtisza eredeti **Ehrfurti** vetemény és virágmagvakat, **északnémetországi** ólomzárolt **takarmányrépa**, továbbá **lóhere, lucerna, fűmagvak** és másfajta gazdasági magvakat előnyös árban; **adagolt vetemény és virágmagvakat**. Viszonteladók részére előnyös feltételek mellett szállít:

Ehrfurti vetőmagvak
nagyban kereskedése

Tárgu-Mureş.

4—3

Toplicai hírek.

— Uj bank. Maroshévízen „Transsylvania” Bank Részvénytársaság kirendeltséget állított fel és e hó folyamán megnyitotta. A bank vezetője Moldován Zsigmond, az Agrár fiókjának volt tisztviselője lett. Pénztárnoka Urmánczy István birtokos. Igazgatósági tagok Walter Ede, Bucur Ioan főszolgabíró, Lebovits Mór fakereskedő és Walter István nagykereskedő. Az új bank iránt teljes a bizalom, mivel olcsó kamatra adnak kölcsönt és betéteket méltányosan gyűmölcsöztetnek.

— Halálozások. O h a n o v i t s János, az OFA mozdonyvezetője, 36 éves korában, agyhártyagyulladásban elhunyt, 4 árva hagyva maga után. Temetése vasárnap d. u. volt igen nagy részvét mellett. A helybeli ipartestület saját zászlója alatt vonult ki és róttá le a kegyelet halálját. A tisztviselők szintén elkísérték utolsó útjára, köztük az OFA főmérnöke: Tauber mérnök. A temetésen a maroshévízi fuvószenekar gyászdarabokat játszott.

V a r g a Albert, Fülöp János szabómeister apósa, 71 éves korában meghalt. Itt is a teljes részvét nyilvánult meg. Iparostársai, tisztelői és barátai kísérték ki a köztemető kertjébe. Mint cipész és később korcsmáros, megbecsülésben és tiszteletben részesült.

* Szoptatós dajka állást keres Gábor Róza, Ujfalu.

* Egy jókarban levő 1927 típusú Ford luxusautó jutányos áron eladó. Cím a kiadóban.

* Tűzilec (cándra) olcsón beszerezhető a tekerőpataki gőzfűrésznél.

* Megérkezett Kolozsvárról a Vénus női divatszalon. Holnap vasárnap, e hó 18-án nyitja meg kiállítását a Szilágyi-szálló 3. számú szobájában. A leggyönyörűbb párisi és bécsi modelleket, kész selyem és szövetkabátokat és ruhákat hozott. A szalon vezetője Tüköri Tuci szívesen látja az érdeklődőket.

* Eladó belsőség. Bocskay-utca 29. szám alatti adómentes új ház, az Árvaház szomszédságában, amely áll: két szoba, konyha kamara, pince, kisebb istálló és kertből, eladó. 3—1

Az Uránia mozgásház hírei.

Március 17—18-án, szombat és vasárnap

Tatárjárás.

(Őszi nagygyakorlat.)

A háboru előszele már végig süvített Európán és a felvonuló ezredek léptei alatt dübörög a föld. A falvakban szövődnek az idillek s a gyorsan pergő események, drámai és humoros jelenetek váltják egymást. A pompás bakahumor a könnyekig ható mély elérkezé nyedést hatásosan ellensúlyozza. Hanny Weise, a németek szöke csodája és a rendező kiforrott technikája e filmet a legnagyobbak közé emeli.

21-én és 22-én, szerdán és csütörtökön

Bajtárshüség.

Egy háborús film, melynek színhelye Afrika. Hatalmas kilenc felvonásos műremek, melynek megalkotásánál a filmtéchnika az utközetek realizálásánál páratlant produkált. A német Ufa filmgyár legelsőrendűbb művészgárdáját állította sorompóba s így Olaf Fjord, Carl de Nott és Grete Reinwald művészi teljesítménye szenzációs elismerést vívott ki.

24-én és 25-én, szombaton és vasárnap

Ártatlan Zsuzsi.

Jean Gilbert híres operettjének vidám filmváltozata. A főszerepben a német filmgyártás büszkeségei: Lilian Harvey, Ruth Weyher, Willi Fritsch, Hans Junkerman. Ez a film a kedély, a vidámság inkarnációja, melyben az ötletesség, szépség, finomság harmoniába egyesül a pazar fényűzéssel, a rendezés előkelő bőkezűségével, melyek együttesen a világsikert vívták ki a film részére. Jobban eltölteni időt egyáltalán lehetetlen, mint e film lepergésének két óráját.

Jón: Andre Cornelis.

Elsőrendű, tartós, jó minőségű

horony fedő cserép

legjutányosabb áron a Szászregenvideki Göztéglagyár bizománnyal raktárában szerezhető be. 3—1

Gheorgheni—Gyergyószentmiklós, Regele Ferdinand (Vasut)-u. 171. szám
Lőrincz Vencelné, bizományos.

KÖZGAZDASÁG.

A Gyergyói Bank és Takarékpénztár közgyűlése.

Folyó hó 11-én, vasárnap délután 3 órakor tartotta meg évi rendes, ezuttal X. közgyűlését a Gyergyói Bank és Takarékpénztár r. t. a részvényesek igen élénk érdeklődése mellett. A szokottnál is népesebb közgyűlést Ferenczi István igazgatósági társelnök nyitotta meg, aki méltatta az intézet eddigi működését, majd visszaillesztést vet az elmúlt tíz esztendőre, mely gazdasági téren is a legsúlyosabb megpróbáltatásokat hozta magával, melyek dacára az intézet feladatát kellően töltötte be és biztos, reális alapokon nyugszik.

Puskás István vezérigazgató terjesztette elő az igazgatóság jelentését, melyet a közgyűlés egyhangulag fogadott el. Bejelentette a közgyűlésnek, hogy az alaptőkefelemelést, korábban nyert megbízás alapján az igazgatóság teljes sikerrel vezette keresztül s így jelenleg az intézet alaptőkéje öt millió lejt, tartalékalapja pedig egy millió 300 ezer lejt tesz ki. A közgyűlés napirendjét vették ezután tárgyalás alá.

SPORT.

Kehrling újabb szenzációs győzelme. A mentoni nemzetközi tenniszverseny férfi páros döntőjében a Kehrling—Worm pár 7:5, 6:4, 7:5 arányban győzte le világhírű ellenfelét, a Cochet—Salin párt.

A magyar csapatok legyőzték külföldi ellenfeleiket. Budapesten a Ferencváros híres csapata 5:0 arányban győzte le Belgrad csapatát.

Szombathelyen pedig a Sabaria győzte le 3:2 arányban a bécsi Floridsdorfo.

Hungaria—Ujpest 0:0 arányban eldöntetlen.

Publicație de licitație.

Subsemnatul Dr. Mihail Dobreanu notar public din Gheorgheni prin aceasta aduc la cunoștință publică, că se va vinde prin intervenția subsemnatului în licitație publică benevolă în ziua de 1 Aprilie 1928 la orele 3 p. m. la primăria orașului Gheorgheni una moară de măcinat făină cu 2 pietre, proprietatea lui Ioan Sára și a soției sale nasc. Vârvara Máthé, situată în cart. fund. No. 166 din Gheorgheni, No. top. 489.

Reflecții vor depune la mâna subsemnatului înainte de începerea licitației 10% vadiu a prețului de strigare fixat în suma de 80.000 Lei.

Condițiunile de licitație se pot vedea în biroul subsemnatului între orele oficiale. Gheorgheni, la 16 Martie 1928.

Dr. Mihail Dobreanu,
notar public.

Arverési hirdetmény.

Alulirott Dr. Dobreanu Mihály, gheorgheni-i kir. közjegyző ezennel közli, hogy 1928. április hó 1-én délután 3 órakor jelenlétemben, Gheorgheni városházán, a gheorgheni-i 166. sz. tjkvben 489 hr. szám alatt fekvő és a Sára János és neje Máthé Borbála tulajdonát képező 2 kövü lisztőrő malom el fog adni.

Arverezni óhajtok kötelesek az arverés megkezdése előtt a 80 000 Lei-ben megállapított kikiáltási árnak 10% át bánatpénzül alulirott kezéhez letenni.

Arverési feltételek alulirott irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Gheorgheni, 1928. március 16.

Dr. Mihail Dobreanu,
kir. közjegyző.

Felkérem

a tisztelt gazdálkodótárs urakat,
hogy akik a tavaszi szántáshoz

traktoromat

igénybe óhajtnak venni, szíveskedjenek már most nálam előjegyeztetni,
hogy a sorrendet betarthassam.

Tisztelettel:

Pál József földbirtokos.

A ROMFELD-féle sörcsarnokban
frissen esapolt
BÜRGER-SÖR
és izletes 26—1
VILLÁSREGGELI.
Állandó étkezés. Olcsó árak.
Lovak részére istálló.
Szíves pártfogást kér Kulcsán kezelő.

Vânzare a masei falimentare.

Subsemnatul curator masei de faliment a firmei falită Kahana F. din Ditrout public, că în 22 și 23 Martie 1928 dela orele 9 începând și eventual continuativ și în zilele următoare vind la licitație publică mărfurile de textilă enumerate în inventarul falimentului celui care va promite mai mult, la caz de nevoie și sub prețul de strigare. Prețul obiectelor cumpărate se va achita imediat. Impozitul și taxele de cumpărare sunt în sarcina cumpărătorului.

Ditrout, la 3 Martie 1928.

Dr. Puskás Levente avocat,
curator masei de faliment.

Csodeladási hirdetmény.

Alulirott, mint Kahana F. ditrói vagyonbukott cég csődtömeggondnoka közli, hogy a leltárba felvett csődvagyon tárgyak u. m. üzleti berendezés és textil-árak 1928 március 22-én reggel 9 órakor kezdődőleg, továbbá március 23-án és esetleg a következő napokon nyilvános árveréssel el fognak adni a legtöbbet ígérőknek, esetleg a kikiáltási áron alul is. Az árak vételára azonnal fizetendő. A vételi illetéket és bélyegköltséget vevők hordozzák.

Ditrout, 1928 március 3.

Dr. Puskás Levente ügyvéd,
csődtömeggondnok.

Az

ujfalvi borviz-fürdőtelep

és vele egy tagban, az
országut mellett fekvő

belsőség

háromszobás új épület, értékes
üzlethelyiség stb. örök áron
eladó, vagy hosszabb időre
haszonbérbe kiadó.

LACZKÓ ANTAL Ujfalu.

Oficiul P. T. T. Gheorgheni.

No. 574/928.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință generală că oficiul Postal Gheorgheni va ținea licitația publică în ziua de 29 Martie a. c. cu oferte inchise, pentru aprovizionarea cu combustibilul necesar pe intervalul 1928/1929 30 m³. Odata cu predarea ofertelor cei interesați vor depune o garanție 10% din valoarea lemnelor. Art. 72—83 din Legea Contabilității Publice.

Condițiunile de furnizare sa pot vedea în caetul de sarcine la oficiul Postal.

Gheorgheni, la 29 Februarie 1928.

Dirigente
Giurea.

Halló! Mandel Béla Halló!

dusan felszerelt cipőraktárát
Főter 10. szám alatt megnyitotta.

Női, férfi és gyermekcipők nagy választékban, valamint sárcipők a leggyorsabbtól a legkényesebb igényeket is kielégítő prima áruig.

Tekintse meg 4—3
vételt kötelezettség nélkül!

Pontos és előzékeny kiszolgálás!!!